

TEKST UKŁADU ANTARKTYCZNEGO

Rządy Argentyny, Australii, Belgii, Chile, Republiki Francuskiej, Japonii, Nowej Zelandii, Norwegii, Republiki Południowej Afryki, Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Północnej Irlandii oraz Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej, uznając, że w interesie całej ludzkości Antarktyka powinna również w przyszłości zawsze być wykorzystywana wyłącznie w celach pokojowych i nie powinna stać się areną lub przedmiotem sporów międzynarodowych, doceniając istotny wkład wniesiony do nauki, dzięki współpracy międzynarodowej w dziedzinie badań naukowych w Antarktyce, wyraziły przekonanie, że stworzenie trwałego fundamentu dla kontynuowania i rozwoju takiej współpracy na zasadzie wolności badań naukowych w Antarktyce, jak to miało miejsce podczas Międzynarodowego Roku Geofizycznego, odpowiada interesom nauki i postępu całej ludzkości. Układ zapewnia wykorzystanie Antarktyki wyłącznie w celach pokojowych i sprzyja utrzymaniu harmonijnych stosunków międzynarodowych w Antarktyce. Będzie on służyć celom i zasadom Karty Narodów Zjednoczonych. Umawiające się strony uzgodniły, co następuje:

Artykuł I

1. Antarktydę wykorzystuje się wyłącznie w celach pokojowych. Zabrania się w szczególności wszelkich przedsięwzięć o charakterze wojskowym, jak tworzenie baz wojskowych, przeprowadzanie manewrów wojskowych oraz doświadczeń ze wszelkimi rodzajami broni.
2. Niniejszy Układ nie zabrania korzystania z personelu lub sprzętu wojskowego dla badań naukowych lub dla wszelkich innych celów pokojowych.

Artykuł II

1. Wolność badań naukowych w Antarktyce oraz współpraca w tej dziedzinie, jak to miało miejsce podczas Międzynarodowego Roku Geofizycznego, będą kontynuowane zgodnie z postanowieniem niniejszego Układu.

Artykuł III

1. W celu rozszerzenia współpracy międzynarodowej w dziedzinie badań naukowych w Antarktyce, jak przewidziano w art. II niniejszego Układu, umawiające się Strony zgadzają się, że w maksymalnie możliwym i praktycznie osiągalnym stopniu:
 - a) dokonuje się wymiany informacji co do planów prac naukowych w Antarktyce, aby zapewnić maksymalną oszczędność środków i skuteczność prac,
 - b) dokonuje się wymiany personelu naukowego między ekspedycjami i stacjami w Antarktyce,
 - c) dokonuje się wymiany danych i rezultatów obserwacji naukowych w Antarktyce i zapewnia się swobodny dostęp do nich.
2. Przy wykonaniu postanowień niniejszego artykułu udziela się wszechstronnego poparcia ustanowieniu stosunków rzeczowej współpracy z tymi agencjami wyspecjalizowanymi Organizacji Narodów Zjednoczonych i innymi organizacjami międzynarodowymi, które są zainteresowane w sprawach Antarktyki pod względem naukowym lub technicznym.

Artykuł IV

1. Żadne postanowienie niniejszego Układu nie powinno być interpretowane jako:
 - a) zrzeczenie się przez jakąkolwiek z Umawiających się Stron zgłoszonych poprzednio praw lub roszczeń do suwerenności terytorialnej w Antarktyce,
 - b) całkowite lub częściowe zrzeczenie się przez jakąkolwiek z Umawiających się Stron jakiegokolwiek podstawy roszczeń do suwerenności terytorialnej w Antarktyce, którą ta Strona może posiadać w wyniku swej działalności lub działalności swoich obywateli w Antarktyce lub na skutek innych przyczyn,
 - c) narażenie na szwank pozycji którejkolwiek z Umawiających się Stron odnośnie uznawania lub nieuznawania przez nią prawa lub roszczeń albo podstawy jakiegokolwiek innego suwerennego państwa do suwerenności terytorialnej w Antarktyce.

2. Żadne posunięcie lub działalność, mające w okresie trwania niniejszego Układu miejsce, nie stwarza podstawy zgłoszenia, podtrzymania lub negocjowania roszczeń do suwerenności terytorialnej w Antarktyce i nie stwarza żadnych praw do suwerenności w Antarktyce. Żadnego nowego roszczenia lub roszczenia istniejącego do suwerenności terytorialnej w Antarktyce nie należy zgłaszać, jak długo niniejszy Układ pozostaje w mocy.

Artykuł V

1. Zabrania się wszelkich wybuchów jądrowych w Antarktyce oraz usuwania w tym rejonie odpadów promieniotwórczych
2. W razie zawarcia umów międzynarodowych w sprawie wykorzystania energii jądrowej, włączając w to wybuchy jądrowe i usuwanie odpadów promieniotwórczych, w jakich będą uczestniczyć Umawiające się Strony, których przedstawiciele uprawnieni są do udziału w naradach przewidzianych w artykule IX, ustanowione przez takie umowy postanowienia stosowane będą w Antarktyce.

Artykuł VI

Postanowienia niniejszego Układu dotyczą rejonu położonego na południe od 60 równoleżnika szerokości geograficznej południowej, włączając w to wszystkie szelfy lodowe, lecz nic w niniejszym Układzie nie uszczupla i w żadnej mierze nie narusza prac jakiegokolwiek państwa lub realizacji tych praw zgodnie z prawem międzynarodowym, dotyczącym otwartego morza, w granicach tego rejonu.

Artykuł VII

1. Dla osiągnięcia celów i zapewnienia przestrzegania postanowień niniejszego Układu, każda z Umawiających się Stron, której przedstawiciele uprawnieni są do uczestnictwa w naradach wspomnianych w artykule IX niniejszego Układu, ma prawo mianować obserwatorów do przeprowadzania inspekcji, przewidzianej w niniejszym artykule. Obserwatorzy powinni być obywatelami tych Umawiających się Stron, które ich mianują. Nazwiska obserwatorów podaje się do wiadomości wszystkim pozostałym Umawiającym się Stronom, uprawnionym do mianowania obserwatorów; zakończenie ich funkcji będzie przedmiotem analogicznego zawiadomienia.
2. Każdy obserwator, mianowany zgodnie z postanowieniami punktu 1 niniejszego artykułu, ma całkowicie wolny dostęp w każdej chwili do każdego lub do wszystkich rejonów Antarktyki.
3. Wszystkie rejonny Antarktyki, łącznie ze wszystkimi stacjami, urządzeniami i sprzętem w tych rejonach, oraz wszystkie statki morskie i powietrzne w miejscach wyładunku i załadunku ładunków lub personelu w Antarktyce będą w każdej chwili udostępnione dla dokonania inspekcji przez wszelkich obserwatorów mianowanych zgodnie z postanowieniami punktu 1 niniejszego artykułu.
4. Każda z Umawiających się Stron, uprawniona do mianowania obserwatorów, może w każdej chwili przeprowadzić inspekcję powietrzną dowolnego rejonu lub wszystkich rejonów Antarktydy.
5. Każda z Umawiających się Stron powinna od chwili wejścia dla niej w życie niniejszego Układu informować inne Umawiające się Strony i później zawiadomić je zawczasu:
a) o wszystkich wyprawach do Antarktyki lub na jej obszarze podejmowanych przez jej statki lub obywateli oraz o wszystkich wyprawach, które będą organizowane na jej obszarze lub wyruszają z jej obszaru,
b) o wszystkich stacjach w Antarktyce, zajmowanych przez jej obywateli,
c) o wszelkim personelu lub sprzęcie wojskowym, przeznaczonym do wysłania przez nią do Antarktyki z przestrzeganiem warunków przewidzianych w punkcie 2 artykułu I niniejszego Układu.

Artykuł VIII

1. W celu ułatwienia wykonania ich funkcji na podstawie niniejszego Układu i bez uszczerbku dla pozycji każdej z Umawiających się Stron w sprawie jurysdykcji nad wszystkimi innymi osobami w Antarktyce obserwatorzy mianowani zgodnie z postanowieniami punktu 1 artykułu VII oraz personel naukowy, który strony wymieniają między sobą w mysi podpunktu 1 b) artykułu III Układu, a także personel towarzyszący wszelkim takim osobom, podlegają jurysdykcji tylko tej Umawiającej się Strony, której są obywatelami w odniesieniu do wszelkich czynów lub zaniedbań, mających miejsce podczas ich pobytu w Antarktyce, związanego z wykonywaniem ich funkcji.

2. Bez uszczerbku dla postanowień punktu 1 niniejszego artykułu i przed podjęciem środków, przewidzianych w punkcie 1 e) artykułu IX, zainteresowane Umawiające się Strony w każdym wypadku sporu dotychczasowego wykonywania jurysdykcji w Antarktyce przeprowadzą natychmiast między sobą konsultacje w celu osiągnięcia rozwiązania, które byłoby do przyjęcia dla Stron.

Artykuł IX

1. Przedstawiciele Umawiających się Stron, wymienionych w preambule niniejszego Układu, zbiorą się w mieście Canberra nie później niż w dwa miesiące po wejściu w życie niniejszego Układu, a następnie zbierać się będą w odpowiednich miejscach w celu wymiany informacji, wzajemnych konsultacji w sprawach Antarktyki, będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, opracowania i zalecenia swoim rządów środków mających się przyczynić do realizacji zasad i celów niniejszego Układu, uwzględniając środki dotyczące:

- a) wykorzystania Antarktyki wyłącznie w celach pokojowych,
- b) ułatwiania badań naukowych w Antarktyce,
- c) ułatwiania międzynarodowej współpracy naukowej w Antarktyce,
- d) ułatwiania realizacji praw inspekcji, przewidzianych w artykule VII niniejszego Układu,
- e) kwestii dotyczących wykonywania jurysdykcji w Antarktyce,
- f) ochrony i zachowania fauny i flory w Antarktyce.

2. Każda Umawiająca się Strona, która stała się uczestnikiem niniejszego Układu, przez przystąpienie zgodnie z postanowieniem artykułu XIII, ma prawo mianować przedstawicieli dla uczestnictwa w naradach wspomnianych w punkcie 1 niniejszego artykułu, jak długo Umawiające się Strony wykazują zainteresowanie Antarktyką przez prowadzenie tam istotnej pracy naukowo-badawczej, jak założenie stacji naukowej lub wysłanie wyprawy naukowej.

3. Sprawozdania obserwatorów, wspomnianych w artykule VII niniejszego Układu, przesyłane są do przedstawicieli Umawiających się Stron, którzy uczestniczą w naradach wspomnianych w punkcie 1 niniejszego artykułu.

4. Środki wymienione w punkcie 1 niniejszego artykułu wchodzi w życie po zaaprobowaniu ich przez wszystkie Umawiające się Strony, których przedstawiciele byli uprawnieni do udziału w naradach zwołanych dla rozpatrzenia tych środków.

5. Poszczególne lub wszystkie prawa ustanowione niniejszym Układem mogą być wykonywane z dniem wejścia w życie Układu niezależnie od tego, czy środki mające ułatwić wykonywanie tych prac były czy też nie były zaproponowane, rozpatrzone lub zaaprobowane, jak to przewiduje niniejszy artykuł.

Artykuł X

Każda z Umawiających się Stron zobowiązuje się do podjęcia odpowiednich wysiłków, zgodnie z Kartą Narodów Zjednoczonych, by w Antarktyce nie prowadzono jakiejkolwiek działalności sprzecznej z zasadami lub celami niniejszego Układu.

Artykuł XI

1. W razie jakiegokolwiek sporu między dwiema lub kilkoma Umawiającymi się Stronami co do interpretacji lub stosowania niniejszego Układu - strony te przeprowadzą między sobą konsultacje w celu rozstrzygnięcia sporu w drodze rokowań, dochodzenia, mediacji, pojednania, arbitrażu, orzeczenia sądowego lub za pomocą innych pokojowych środków według ich własnego wyboru.

2. Wszelki tego rodzaju spór, który nie będzie rozstrzygnięty w ten sposób, zostanie przekazany za każdorazową zgodą wszystkich Stron uczestniczących w sporze do rozstrzygnięcia Międzynarodowemu Trybunałowi Sprawiedliwości. Strony uczestniczące w sporze nie będą zwolnione od obowiązku dalszego poszukiwania rozstrzygnięcia sporu za pomocą jakiegokolwiek z różnych środków pokojowych, wymienionych w punkcie 1 niniejszego artykułu.

Artykuł XII

1. a) Niniejszy Układ może być w każdym czasie zmieniony lub poprawiony za zgodą wszystkich Umawiających się Stron, których przedstawiciele uprawnieni są do udziału w naradach przewidzianych w artykule IX. Każda taka zmiana lub każda poprawka wchodzi w życie po otrzymaniu przez rząd-depozytariusza od wszystkich tych Umawiających się Stron zawiadomienia o jej ratyfikacji.

b) Następnie taka zmiana lub poprawka wchodzi w życie w stosunku do każdej Umawiającej się Strony po otrzymaniu od niej przez rząd-depozytariusza zawiadomienia o ratyfikacji. Każdą Umawiającą się Stronę, od której nie otrzymano zawiadomienia o ratyfikacji w okresie dwóch lat od wejścia w życie zmiany lub poprawki, zgodnie z postanowieniami punktu 1a) niniejszego artykułu, uważać się będzie za nie będącą już uczestnikiem Układu od dnia wygaśnięcia tego terminu.

2. a) jeżeli po upływie trzydziestu lat od dnia wejścia w życie niniejszego Układu, jakkolwiek z Umawiających się Stron, której przedstawiciele uprawnieni są do udziału w naradach przewidzianych w artykule IX, zażąda tego przez zawiadomienie skierowane do rządu-depozytariusza, będzie zwołana w możliwie szybkim terminie konferencja wszystkich Umawiających się Stron, w celu omówienia funkcjonowania Układu.

b) Wszelka zmiana niniejszego Układu lub poprawka do niego, zaaprobowana na wspomnianej konferencji przez większość reprezentowanych na niej Umawiających się Stron, włączając większość tych Stron, których przedstawiciele uprawnieni są do udziału w naradach przewidzianych w artykule IX, będzie podana do wiadomości wszystkich Umawiających się Stron przez rząd-depozytariusza natychmiast po zakończeniu konferencji i wejdzie w życie zgodnie z postanowieniami punktu 1 niniejszego Układu.

c) Jeżeli taka zmiana lub poprawka nie wejdzie w życie zgodnie z postanowieniami podpunktu 1a) niniejszego artykułu w ciągu dwóch lat od daty zawiadomienia wszystkich Umawiających się Stron, każda Umawiająca się Strona może w każdej chwili, po zakończeniu tego terminu, notyfikować rządowi-depozytariuszowi wypowiedzenie niniejszego Układu, zaś takie wypowiedzenie nabierze mocy po upływie dwóch lat od daty otrzymania tej notyfikacji przez rząd-depozytariusza.

Artykuł XIII

1. Niniejszy Układ podlega ratyfikacji przez państwa, które go podpisały. Będzie on otwarty do przystąpienia dla każdego państwa, będącego członkiem Organizacji Narodów Zjednoczonych, lub dla każdego państwa, które może być zaproszone do przystąpienia do Układu za zgodą wszystkich Umawiających się Stron, których przedstawiciele uprawnieni są do udziału w naradach, przewidzianych w artykule IX niniejszego Układu.

2. Ratyfikacja niniejszego Układu lub przystąpienie do niego dokonywane jest przez każde państwo zgodnie z jego przepisami konstytucyjnymi.

3. Dokumenty ratyfikowane i dokumenty przystąpienia będą złożone na przechowanie rządowi Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej, który jest rządem-depozytariuszem.

4. Rząd-depozytariusz zawiadamia wszystkie państwa, które podpisały Układ, oraz państwa, które do niego przystąpiły, o dacie złożenia każdego dokumentu ratyfikacyjnego lub dokumentu przystąpienia oraz o dacie wejścia w życie Układu i każdej zmiany lub poprawki do niego.

5. Po złożeniu dokumentów ratyfikacyjnych przez wszystkie państwa, które go podpisały, niniejszy Układ wejdzie w życie dla tych państw oraz dla państw, które złożyły dokumenty przystąpienia. W przyszłości Układ wejdzie w życie dla każdego państwa, które do niego przystąpi, po złożeniu przez nie dokumentu przystąpienia.

6. Niniejszy Układ zostanie zarejestrowany przez rząd-depozytariusza zgodnie z postanowieniami artykułu 102 Karty Narodów Zjednoczonych.

Artykuł XIV

Niniejszy Układ sporządzony został w języku angielskim, francuskim, rosyjskim i hiszpańskim, przy

czym każdy z tych tekstów jest w równej mierze autentyczny i będzie złożony na przechowanie w archiwum rządu Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej, który przekaże należycie uwierzytelnione kopie Układu rządowi państw, które go podpisały lub które do niego przystąpiły.